

Reforma sociálního systému v kontextu pomoci a kontroly

ŠVEŘEPA, M. Reforma sociálního systému v kontextu pomoci a kontroly. in JANEBOVÁ, R., KAPPL, M., SMUTEK, M., eds. *Sociální práce mezi pomocí a kontrolou*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. s. 240. ISBN 978-80-7041-118-6

Milan Šveřepa¹

Abstrakt

Sociální práce od listopadu 89 postupuje k posilování úlohy pomoci oproti kontrole klientů: ve výuce a praktickém využívání nových metod práce, ve standardech kvality sociálních služeb, v komunitním plánování sociálních služeb a naposledy v posílení individuálních voleb a odpovědnosti uživatele zákonem o sociálních službách.

Stejná norma ovšem obsahuje prvky, které zvyšují kontrolní úlohu sociálních pracovníků a pracovníků. Jde o první krok na zpáteční cestě ke kontrole, po níž se dále vydávají současné návrhy na reformu sociálního systému.

Social care reforms in the context of helping – controlling divide

Since 1989, Czech social work has been moving towards more helping and less controlling in dealing with its clients: it shows in new methods of social work, in the care standards for social services, in community planning of social services and in the strengthening of the role of individual choice and responsibility in the Social Services Act (zákon o sociálních službách).

However, the same piece of legislation gives the social workers a more controlling role. It represents the first step on route to more control, now followed by proposals for social care reform.

Místo úvodu

Rozpor mezi pomocí a kontrolou trvá od počátků sociální práce. „Od vzniku sociální práce v polovině 19. století trvá spor o to, co se sociální práce snaží dosáhnout. Debatu vedou na jedné straně ti, kdo věří, že sociální práce je činnost, jež se snaží poskytnout určitým skupinám lidí nástroje a zdroje, aby mohly změnit společenské uspořádání, které je znevýhodňuje. Druhá strana věří, že sociální práce by měla podporovat jednotlivce v přizpůsobení se okolním podmínkám.“²

Vývoj sociální práce spočívá v postupném střídání období, kdy převládá jedno pojetí nad druhým, v jejich prolínání, vzájemném obohacování, vstřebávání vnějších vlivů. Těžko to vnímat jako evoluci, souvislý pohyb s vnitřním řádem. Pro sociální pracovníce je to spíše pobyt v odstředivce, jež neustále mění otáčky. Jednou přidá, jindy ubere; jednou velí ukázněvat, jindy podporovat. V této odstředivce se odehrává sociální práce, vztah mezi klientkami a sociálními

---

¹ e-mail: sverepa@socialnirevue.cz

² Pierson a Thomas, 2002:448

pracovnicemi. Jsou-li otáčky mírné, sociální pracovníce kmitají pomaleji, opisují kratší kruh, mají na svou práci a klientky více času, častěji se s nimi setkají. Přitvrdí-li se, ocitá se sociální pracovníce ve větším a rychlejším kole, s klientkou se potká zřídka a jen tak kolem ní proletí. Pedál odstředivky ovládá společnost, v níž sociální práce působí.

Koncept pomoci posiluje

Rozvoj české sociální práce po roce 1989 provází nárůst zájmu o téma pomoci a kontroly. Především od poloviny 90. let minulého století je sociální práce kritizována za zastaralý, ukázněný, ne příliš přátelský přístup ke svým klientkám. Vychází knihy, které ukazují nové, více otevřené, posilující možnosti vztahu mezi klientkou a sociální pracovnící. Téma proniká do univerzitních přednášek a seminářů, věnují se mu desítky, stovky závěrečných prací. Z prací Kopřivovy, Úlehlovy či van der Laanovy se stává povinná výbava každé prospektivní sociální pracovníce. Pomáhání je nová vlna; kontrola je pro dědky.

Přelom tisíciletí sleduje přenos těchto idejí z univerzitních pracovišť a stránek knih do praxe. Velkým tempem vznikají a rozvíjí se nové formy sociální práce, nové sociální služby, které vychází z konceptu pomáhání: nízkoprahová zařízení pro děti a mládež s jejich volným prostorem pro dospívání; probační a mediační služba s její podporou osobního rozvoje a vírou ve schopnost poučit se z vlastních chyb; terénní sociální práce a komunitní centra s jejich vyjitím za klientkami a rozvíjením pozitivních dovedností a zvyklostí tam, kde ostatní vidí jen špatné.

Další krok je promítnutí konceptu pomáhání, uschopňování, posilování klientek do samotného systému sociální pomoci. Již nikoli nahodilé, samovolné šíření díky nadšení jednotlivých sociálních pracovníc. Pomáhání se stává oficiálním dogmatem, vstupuje do podstaty systému sociální pomoci a působí odtud. V roce 2003 vyšla *Bílá kniha v sociálních službách*: „Posláním sociálních služeb je pomoci lidem udržet si nebo znovu nabýt své místo v komunitě, ve většinové společnosti, ve svém přirozeném společenství. Lidé jsou ve středu tohoto systému. Systém by se měl přizpůsobit, aby lidem vyhovoval a ne naopak – lidé by se neměli přizpůsobovat, aby vyhovovali systému.“³

Šlo o potvrzení a posílení dalších konceptem pomoci, uschopňování vedených změn a činností. *Standardy kvality sociálních služeb* posilují individuální volby klientek, dávají jim nástroje, jak ovlivňovat podobu a obsah pomoci, jak se bránit případnému zneužití moci, kterou nad nimi sociální pracovníce mají. „V souladu s všeobecně uznávanými principy by vaše služby měly odrážet zejména následující hodnoty. Dodržování práv uživatelů – uživatelé jsou v nevýhodném postavení vůči zařízení a jeho pracovníkům, zařízení usiluje o vytvoření podmínek, v nichž uživatelé služeb mohou svá práva naplňovat. Respektování volby uživatelů – zařízení vytváří podmínky, v nichž se uživatelé služeb mohou cítit důstojně, rozhodovat se s porozuměním důsledků svého rozhodnutí. Individualizace podpory – služby jsou „šity na míru“ jednotlivých uživatelů. Zaměření na celek – na situaci uživatele služeb se pohlíží v souvislostech, nikoli jen na dílčí aspekty. Flexibilita – služby se pružně přizpůsobují potřebám uživatelů, nikoli uživatelé potřebám pracovníků, zaběhaným způsobům práce a režimu zařízení.“⁴

Dalším způsobem posilování klientek v systému sociální pomoci je komunitní plánování sociálních služeb. „Komunitní plánování je stejně tak metodou jako způsobem uvažování o lidech a jejich problémech. Jako metoda nám říká – dejme dohromady všechny, které něco trápí a kteří s

³ *Bílá kniha v sociálních službách*, 2003:6

⁴ Čermáková a Johnová, 2002:16

tím chtějí něco udělat. Vytvořme jim takové podmínky a dejme jim takové možnosti, aby mohli hledat řešení svých problémů a aby mohli to, co si domluví, uskutečnit.“⁵

Invazi konceptu pomáhání do českého systému sociální pomoci završuje zákon o sociálních službách účinný od ledna 2007. Ze standardů kvality činí zákonnou podmínku, již musí naplnit všichni poskytovatelé sociálních služeb. Krajům ukládá povinnost plánovat sociální služby, a to v zásadě tak, aby šlo o plánování komunitní. A vymezuje základní zásady sociálních služeb: „Rozsah a forma pomoci a podpory poskytnuté prostřednictvím sociálních služeb musí zachovávat lidskou důstojnost osob. Pomoc musí vycházet z individuálně určených potřeb osob, musí působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace, a posilovat jejich sociální začleňování. Sociální služby musí být poskytovány v zájmu osob a v náležitě kvalitě takovými způsoby, aby bylo vždy důsledně zajištěno dodržování lidských práv a základních svobod osob.“⁶

Odstředivka zpomalila téměř k zastavení. Koncept pomáhání téměř dosáhl vrcholu, stal se zákonným požadavkem poskytování sociální pomoci v Česku. Téměř.

Zákon o sociálních službách mění povahu sociální práce

Zatímco hovoříme o sílícím konceptu pomáhání, vzdálili jsme se pojmu sociální práce a ocitli se v „systému sociální pomoci“, v „sociálních službách“. Druhá větev sociální práce zůstala stranou; sociálních pracovníků v městských úřadech a dalších institucích veřejné správy se přelomové změny tolik nedotkly; žádná bílá kniha sociální práce orgánů sociálně právní ochrany dětí nevyšla. Tato oblast sociální práce jakoby zůstávala ve stále stejném tempu, příležitostně zpomaleném nějakým tím vzděláváním, nějakou tou kritikou zvenčí nebo iniciativou jiné, obvykle nestátní instituce. To se však změní.

Zatímco pro sociální práci v sociálních službách odstředivka zpomaluje a imperativ doby je být blízko klientkám, hledat s nimi způsoby a zdroje řešení jejich nepříznivé životní situace, pro sociální pracovníky v úřadech otáčky rostou. První stoupl na pedál právě zákon o sociálních službách: sociální pracovníky městských úřadů staví do role těch, kdo posuzují životní situaci klientek, rozhodují o přiznání či nepřiznání dávky, kontrolují její využití. A pěkně zostra – jedna sociální pracovníkyně má podle důvodové zprávy k zákonu ročně zvládnout tři sta takových sociálních šetření.⁷ Průměrně 1,2 sociálního šetření v domácnosti klientky každý pracovní den. V praxi je jejich počet ještě vyšší.

Úlohu těchto sociálních pracovníků dále ztěžuje nepoměr mezi množstvím peněz, které lidé obdrží ve formě příspěvku na péči, a množstvím peněz, které na nákup péče skutečně použijí. Do sociálních služeb se vrací pouze malá část vyplacených miliard, stát musí sociální služby dále dotovat a sociální pracovníky jsou ty, které to mají zachránit – zvýšenou kontrolou, na co klientky peníze užívají.

Tento nový, nebo spíše zesílený rozměr sociální práce může mít pro profesi podstatné důsledky: „[Britská sociální práce] stále více zastává otevřeně administrativní úkoly, namísto intenzivní

⁵ *Metodiky pro plánování sociálních služeb*, 2007:2

⁶ § 2, odst. 2) zákona č. 108/2007 Sb., v platném znění

⁷ *Důvodová zpráva*. MPSV ČR, 2005. [on-line: <http://socialnirevue.cz/media/docs/duvodova-zprava-zakon-o-socialnich-sluzbach-05-2005.doc>, cit. 12. 10. 2007]

přímé práce s uživateli. Například tzv. řízení péče (care management), kdy se sociální pracovnice zaměřuje na vyhodnocení potřeb a objednání služeb, způsobilo velké změny v povaze sociální práce. Je to zřejmě největší zdroj změn v sociální práci za posledních padesát let a přinutilo to sociální pracovnice stát se pracovnicemi organizačními.⁸

Do sociálních služeb pronikají zákony trhu

Rovněž sociální služby, na něž klientky přispívají, se takto dostávají do zajímavé situace: jsou motivovány přijímat klienty podle jejich solventnosti, nikoli podle toho, zda pomoc potřebují. Důraz na individuální volby klientek (zde vyjádřených pojmem poptávka) se do systému sociální pomoci dostal jednak díky výše popisovanému rozvoji konceptu pomáhání, jednak kvůli víře v zákony trhu. Lidé dostanou od státu peníze a nakoupí sociální služby podle své potřeby. To podpoří sociální služby užitečné a udusí takové, které nikdo nechce a nepotřebuje.

Zákony trhu tak začínají vládnou i v oblasti sociální pomoci, jež jim dosud byla uzavřena. Je to zvláštní: Pokud by trh mohl řešit sociální problémy, už by tak dávno činil, nečekal by na oficiální povolení – taková je jeho povaha. A především, co vypadá jako pěkná tržní teorie, v praxi nefunguje. „Křehkost systému byla prokázána uzavřením domovů pro seniory a pro opuštěné děti, když stát nebyl schopen dotovat je v míře požadované soukromými podnikateli. To přispívá k sociálnímu vyloučení lidí vytlačených z domovů, na něž byli zvyklí. Pak jsou buď ponecháni jako bezdomovci pro někoho jiného, ať se o ně postará, nebo přesouvání z jednoho zařízení do dalšího v sérii uzavírek – Anglie takto přišla za rok 2000 o 18 700 pobytových míst.“⁹

Tzv. reforma sociálního systému přináší více kontroly

Další příšlapnutí pedálu odstředivky a posílení kontroly v sociální práci připravuje ministerstvo práce a sociálních věcí. Představilo tzv. reformu sociálního systému, již charakterizují tři hlavní rysy: uspořít na sociálních dávkách, centralizovat sociální správu a posílit kontrolu příjemců sociální pomoci.

V roce 2009 má vzniknout Národní úřad pro zaměstnanost a sociální správu, který sloučí dnešní úřady práce (nezaměstnaní a státní sociální podpora) a sociální odbory městských úřadů (hmotná nouze, sociálně právní ochrana dětí). Nový úřad prý přinese vyšší efektivitu činností a umožní cílit sociální dávky skutečně potřebným. „Zřízení jednotné státní správy bude znamenat centralizaci informací a decentralizaci činností, především posílením sociální terénní práce. Propojení informačních systémů a provázání postupů v jednotlivých oblastech umožní efektivnější práci s klientem a snížení možnosti zneužívání sociálního systému.“¹⁰

Hlavní motiv změn popisuje další odstavec stejného textu: „Bude tak umožněn lepší přehled o občanovi, o jeho motivaci, schopnosti a ochotě hledat zaměstnání a zúčastňovat se aktivačních programů, což se může odrazit v bonifikacích nebo naopak sankcích.“

Úřad bude mít strukturu reformou veřejné správy zrušených okresů,¹¹ aby mohl převzít agendu zajišťovanou obcemi, neboť na ně není spolehnutí. „Místní sociální pracovnice často nemají motivaci sebrat dávky ani člověku, o němž vědí, že je zneužívá. Obce totiž neplatí příspěvky ze

⁸ Pierson a Thomas, 2002:450

⁹ Dominelli, 2004:38

¹⁰ *Specializovaná státní správa*, mpsv.cz, 16. 5. 2007. <http://www.mpsv.cz/cs/4111>, cit. 9. 10. 2007

¹¹ viz. Šveřepa, 2007

svého. Pokud ušetří a vyplatí na dávkách méně, nic z toho nemají. Všechny podpory jim totiž musí proplatit ministerstvo financí – bez ohledu na to, kolik na nich lidem zaplatili. A tak se především na malých městech, kde se všichni znají, úředníkům nechce připravovat o dávky své nezaměstnané sousedy.“¹²

Další krok, který se již zkouší v některých pražských městských částech, je vyplácení sociálních dávek formou stravovacích kuponů. Stravovací lístky prý zamezí zneužívání dávek, nepůjde za ně nakoupit alkohol. Stigmatizace příjemců takové pomoci nehrozí, říká ministerstvo, kupony vypadají jako stravenky, které běžně používá velká část zaměstnané veřejnosti.

Také oblast sociálně právní ochrany dětí bude centralizována v jeden státní úřad. „My dnes nemáme žádnou pravomoc nad tím, jak rozhoduje sociálka v Karviné nebo Bohumíně. My jen vydáváme metodické pokyny, nemůžeme sociální pracovníky úkolovat ani kontrolovat,“ říká ministr práce a sociálních věcí.¹³

Ve všech těchto návrzích je zjevná snaha kontrolní úlohu sociální práce nejen posílit, leč učinit z ní hlavní úkol českých sociálních pracovníků. Mají se stát arbitry schopností a zapálenosti nezaměstnaných uchazečů o dávky. Mají se snažit dávky nevyplácet, a když už je vyplatí, důsledně kontrolovat jejich užití. Mají se stát kontrolním, ukázněvacím nástrojem vůči té části společnosti, která se uchází o sociální pomoc státu.

Příjemci sociálních dávek jsou v těchto návrzích – a již nějakou dobu ve veřejné diskuzi vůbec – vnímáni jako nezasloužení uživatelé pomoci, jako příživníci na pracující většině. Nejčastěji se o čerpání sociálních dávek mluví jako o „zneužívání příliš štědrého sociálního státu“. Pozorujeme v tom snahu vyčlenit jistou část společnosti, přiřknout jí negativní nálepkou a postavit proti ní ochranu – přísné sociální pracovnice.

(A propos vyčleňování. Další z vládních kroků v sociální oblasti je zřízení Agentury pro odstraňování sociálního vyloučení v romských lokalitách. Nejen další příklad centralizace, ale především zajímavá ukázka sociálního začlenění tím, že celou oblast vyloučíte z působnosti a odpovědnosti měst a obcí, jichž se týká.)

Vykreslování příjemců sociální pomoci jako příživníků má jasný cíl – narušit legitimitu sociálního státu. „Jako predehra vlastní modernizace působí ideologický diskurz, na kterém se shodují strany pravicové a v posledních dvou desetiletích stále více i strany socialistické a sociálně demokratické. Jde o ideologii, která zcela záměrně zveličuje rozsah zneužívání sociálních dávek a líčí sociální stát jako vlastní zdroj problémů, nikoli jako nástroj jejich řešení.“¹⁴ Příjemci sociálních dávek jsou vedeni k tomu, aby systém sociální pomoci opustili a přijímali málo placeno práci. Výděleky v těchto zaměstnáních jsou ovšem v takové výši, která neumožňuje uniknout z chudoby.¹⁵

Sociální práce není trpná vykonavatelka příkazů

S navrženými změnami sociální správy můžeme souhlasit, můžeme se přiklonit k jejich kritice a ministerské záměry odmítnout. Můžeme rozdílně pohlížet na míru kontroly, kterou vnesou do

¹² *Sociální dávky na jedné adrese*, ihned.cz, 29. 1. 2007. http://ihned.cz/3-20288370-Ne%E8as+%FA%F8ady+d%E1vky-000000_d-ad, cit. 9. 10. 2007

¹³ *Petr Nečas: Přísné sociální dávky budou populární*, ihned.cz, 15. 6. 2007. http://ihned.cz/3-21404620-Ne%E8as+%FA%F8ady+d%E1vky-000000_d-31, cit. 9. 10. 2007

¹⁴ Keller, 2005:75

¹⁵ Dominelli, 2004

sociální práce, a na důsledky, jež to přinese jak sociálním pracovnícím, tak především jejich klientkám. Co bychom však určitě měli udělat je, tyto změny a jejich dopady reflektovat.

Měli bychom se ptát, z jakých důvodů a s jakým účelem jsou navrhovány. Měli bychom přemýšlet o dopadech, jež budou mít jak na klientky sociální práce, tak na sociální práci samotnou. Měli bychom do debaty o připravovaných změnách vstupovat a vnášet do ní pohledy a informace specifické pro sociální práci.

Neboť sociální práce nemá být slepá vykonavatelka všeho, co jí společnost nakáže. Sociální práce má se společností vyjednávat, předkládat jí vlastní pohledy, zprostředkovat zkušenosti svých klientek, brát se za jejich práva. Schopnost a úloha vyjednávat jsou hlavní rysy, které sociální práci odlišují od ostatních pomáhajících profesí.¹⁶

Propůjčovat svůj hlas klientkám je závazek sociální práce: „Sociální pracovníce se mají zapojovat do sociálních a politických akcí, které se lidem snaží zajistit rovný přístup ke zdrojům, zaměstnání, službám a příležitostem, jež potřebují k naplnění svých základních lidských potřeb a k plnému rozvoji.“¹⁷ Sociální pracovníce by se měly angažovat v akcích za rozvoj příležitostí pro všechny, především pro potřebné, znevýhodněné apod. Měly by aktivně vystupovat proti jakékoli formě diskriminace či vykořisťování.

Stejná úloha platí i v českém prostředí: „Sociální pracovník má právo i povinnost upozorňovat širokou veřejnost a příslušné orgány na způsoby, kterými společnost a vláda přispívají k obtížím a utrpení lidí a nesnaží se o jejich ukončení. Zasazuje se o zlepšení sociálních podmínek a sociální spravedlnosti tím, že podněcuje změny v zákonech, politice státu i v politice mezinárodní.“¹⁸

Sociální práce tak může sama ovlivnit, kolik otáček odstředivka pomoci a kontroly nabere, kolik prostoru budou mít sociální pracovníce pro svou činnost a pro individuální práci s klientkami.

To ovšem v Česku chybí. Sociální pracovníce se nezapojují do diskuzí o účelu a úloze sociálního státu, neříkají své názory na změny sociálního systému, nepropůjčují svůj hlas klientkám, aby zprostředkovaly jejich zkušenosti a požadavky. Česká sociální práce se nesnaží spoluvytvářet podmínky svého fungování – vždy se přizpůsobí tomu, co dostane zadáno.

Jeden cíl letošních Hradeckých dnů sociální práce je překlenout mezeru mezi teorií a praxí sociální práce; v tomto bodě si můžete odškrtnout splněno. Málokde panuje mezi teoretičkami a praktičkami taková shoda, jako ve veřejném mlčení.

Dokud se toto nezmění a česká sociální práce nezvedne svůj hlas, neplní dobře svou úlohu ani závazek, který si stanovila.

Literatura

Bílá kniha v sociálních službách. Konzultační dokument. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR: Praha, 2003. 54 str. [on-line: www.mpsv.cz/files/clanky/736/bila_kniha.pdf, cit. 9. 10. 2007]

DOMINELLI, Lena. *Social Work. Theory and Practice for a Changing Profession*. 1st ed.

¹⁶ Bill Jordan, podle Pierson a Thomas, 2002

¹⁷ *National Association of Social Workers' Code of Ethics*. in DuBois a Miley, 1999:475

¹⁸ *Etický kodex sociálních pracovníků České republiky*. <http://socialnirevue.cz/item/eticky-kodex-socialnich-pracovniku-ceske-republiky>, cit. 10. 10. 2007

Milan Šveřepa: *Reforma sociálního systému v kontextu pomoci a kontroly*
<http://socialnirevue.cz/sverepa>

Cambridge: Polity Press, 2004. 307 pages. ISBN 0-7456-2383-2

DUBOIS, Brenda; MILEY, Karla Krogsrud. *Social work. An empowering profession*. 3rd ed. Needham Heights: Allyn and Bacon, 1999. 535 pages. ISBN 0-205-27705-5.

FRANKLIN, Bob; PARTON, Nigel. (ed.). *Social Work, the Media and Public Relations*. 1st ed. London: Routledge, 1991. 242 pages. ISBN 0-415-05002-2.

ČERMÁKOVÁ, Kristýna; JOHNOVÁ, Milena ed. *Zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe. Průvodce poskytovatele*. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR: Praha, 2002. 112 s. ISBN 80-86552-45-4 [on-line: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/1459/pruvodce.pdf>, cit. 9. 10. 2007]

KELLER, Jan. *Soumrak sociálního státu*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. 160 s. ISBN 80-86429-41-5

Kol. *Metodiky pro plánování sociálních služeb*. Centrum pro komunitní práci: Praha, 2007. 112 s. ISBN: 978-80-86902-44-9

MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Základy sociální práce*. 1 vyd. Praha: Portál, 2001. 312 s. ISBN 80-7178-473-7

PIERSON, John, THOMAS, Martin. *Collins Dictionary of Social Work*. 2nd ed. Glasgow: HarperCollins Publishers, 2002. 527 pages. ISBN 0-00-714396-6

ŠVEŘEPA, Milan. Potřebujeme nový státní úřad pro sociální správu? *Ta Gita*, 7. 6. 2007. [on-line: <http://www.ta-gita.cz/ohlasy/potrebujeme-novy-statni-urad-pro-socialni-spravu>, cit. 11. 10. 2007]